Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · "Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini t... DOI: 10.5281/zenodo.24321174

ta'minlashning ustivor yo'nalishlari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

g'oyalar, ya'ni har xil eksterimistik oqimlar g'oyalari ta'siriga tushib qolishi mumkin. Yuqorida qayd etilgan umuminsoniy va ilmiy qadriyatlarni ongli ravishda bilish uchun bo'lajak mutaxassisdan sinchkovlik, sezuvchanlik, idrok qilishlik va shu kabi xislatlarga ega bo'lishlik talab etiladi.

Demak, umuminsoniy va ilmiy qadriyatlar bo'lajak mutaxassislar ma'naviyatining shakllanishida, ularning kasbiy rivojlanishida mustahkam asos bo'lib, uning yordamida talabalarning ilmiy dunyoqarashini kengaytirishning samarali yo'llaridan biri kafolatlanadi. Bu esa «XXI asr – aql-zakovat asri – axborotlashgan jamiyat sari asri»dagi uzluksiz ta'lim tizimining faol ishtirokchisini tayyorlashga mustahkam asos bo'ladi. Yuqorida ifoda etilgan, ya'ni o'tmishdan bizgacha yetib kelgan intellektual mulkdan har qanday o'qituvchi ham o'z kasbiy faoliyatida samarali foydalanish imkoniyatiga ega bo'lavermaydi, chunki ushbu sohani qamrab oluvchi ma'lumotlar hajmi juda katta.

Xulosa qilib olgandaumuminsoniy va ilmiy qadriyatlardan avvalo, fan va ta'lim taraqqiyotida[164], kishilar turmush sharoitini yaxshilashda, oila kamoliga erishishda, jamoa manfaatlarini yuksaklikka ko'tarishda, jamiyat taraqqiyoti saviyasini tezlashtirishda va davlatning iqtisodiy hamda ma'naviy-ma'rifiy qudratini yuksaltirishda foydalanish maqsadga muvofiq bo'lib, bundan pirovard maqsadimiz xalq farovonligi, yurt tinchligi, Vatan taraqqiyotini o'zida mujassam qilgan Ozod va obod Vatan qurishdan iborat; Shaxs intellektual salohiyati va unga mos intellektual mulkdan har qanday o'qituvchi ham hamma vaqt o'z kasbiy faoliyatida samarali foydalanish imkoniyatiga ega bo'lavermaydi, chunki ushbu sohani qamrab oluvchi ma'lumotlar hajmi juda ham katta va bu esa bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarning ilmiy dunyoqarashini kengaytirishga oid ma'lumotlarni to'plash, ularni tadqiqot maqsadiga mos tizimlarga ajratish hamda foydalanishga qulay holdagi axborotlar ko'rinishiga keltirish mazkur muammo yechimini topishni texnologiyalashtirishni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Falsafa: qomusiy lug'at. – Toshkent: Sharq, 2004. – 476 b.
2. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004. – 104 b.
3. Muhammedov I., To'raqulov X.A. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning ilmiy-nazariy asoslari. – Toshkent: Fan, 2004. – 200 b.
4. Qurbonov Sh, Seytxalilov E. Ta'lim sifatini boshqarish. - Toshkent: Turon Iqbol, 2006. -592 b
5. Pedagogika. A. Munavvarov tahriri ostida, -Toshkent: O'qituvchi,2006. -296bet

ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚУЛЛАШ

Авазхонов Шоҳназар Гулназарзода
ЯНГИ АСР УНИВЕРСИТЕТИ "Таълим тарбия назарияси (Бошланғич таълим)" йўналиши 1-курс магстранти

Аннотатсия. Ушбу мақолада шиддат билан ривожланиб бораётган замон учун ёш авлодни муносиб равишда тайёрлаб бориш, тарбиялаш, замонавийлик тушунчаси билан, таълимда инновациялардан педагогик технологияларни дарс

[164] Qurbonov Sh, Seytxalilov E. Ta'lim sifatini boshqarish. - Toshkent: Turon Iqbol, 2006. -592 b

Published: 23.12.2024
Cite this article: Авазхонов Шоҳназар Гулназарзода (2024). Замонавий таълим жараёнида педагогик технологияларни қуллаш. Emro Science and Education, 1(4). https://doi.org/10.5281/zenodo.24321174
© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

давомида уқувчилар ўртасида қандай ташкил этиш ва метод, усуллардан унумли ва самарали фойдаланиш ҳақида сўз боради.

Калит сўзлар. Педагогик технология, ўқувчилар, ўқутувчи, таълим-тарбия, замонавий таълим.

Педагогик технология ўқувчилар қобилияти, имконияти ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда, таълим шаклларини амалга ошириш учун кўзланган натижага эришишда энг қулай йўл ва усуллами танлаш ва ишлаб чиқиш маҳорати ҳисобланади. Ҳақиқатдан ҳам педагогик технология таълим жараёни самарадорлигини оширади, ўқувчи ёшларнинг мустақил ва эркин фикрлаш жараёнини шакллантиради, ўқувчиларда билимга иштиёқ ва қизиқишни янада оширади, билимларни мустаҳкам ўзлаштириш, улардан амалиётда эркин фойдаланиш кўникма ва малакаларини шакллантиради.

Шунинг учун ҳам таълим-тарбия ишига технологик ёндашув катта аҳамиятга эга.

Таълим-тарбия ишига технологик ёндашув:

а) таълим жараёни мақсадини аниқ белгилаш;

б) ўқиш-ўқитиш жараёнини узвий боғлиқ босқичлар, фаразалар, амалларга ажратиш, бўлиш;

в) таълим жараёнида мўлжалланган натижага эришиш учун қилинадиган ҳаракатларни мувофиқлаштириш, кетма-кет ва босқичма-босқич амалга ошириш;

г) лойиҳалаштирилган ишлар, амалларнинг барчасини бир хил бажаришни назарда тутади.

Педагогик технологияда таълим жараёнининг мақсадини белгилаши муҳим бўлиб, у режалаштирилган натижаларни амалга ошириши лозим. Шунинг учун ҳам ўқитувчилар дарс жараёнида мақсадни аниқ белгилашга алоҳида эътибор қаратишлари керак. Шундай қилиб, белгиланган мақсад асосида ўтказиладиган дидактик жараённинг аниқ лойиҳаси ишлаб чиқилса, уни амалга ошириш осон кечади.

Замонавий таълим технологияларига эътибор қаратилган индивидуаллаштириш, масофа ва таълимнинг оъзгарувчанлиги жараёни, ёшидан қатъи назар, талабаларнинг академик ҳаракатчанлиги ва таълим даражаси. Таълим технологияси - тизимли усул лойиҳалаш, амалга ошириш, баҳолаш, тузатиш ва кейинги таълим жараёнини такрорлаш. Тарбиявий муассасалари, кенг доирадаги таълим таълим жараёнида қоълланиладиган педагогик технологиялар.

Ўқув жараёнига замонавий таълимни киритиш ва таълим жараёнида ахборот технологиялари имкон яратади оъқитувчи билимнинг чуқурлиги ва мустаҳкамлигини ривожлантириш, коъникмаларни мустаҳкамлаш ва фаолиятнинг турли соҳаларида коъникмалар; технологик ривожлантириш фикрлаш, оъз таълим фаолиятини мустақил равишда режалаштириш қобилияти; ўз-ўзини тарбиялаш фаолияти; аниқ одатларни тарбиялаш ташкилотдаги технологик интизом талабларига риоя қилиш оъқув машгъулотлари.

Педагогик технологияларнинг кенг доирасини қоъллаш ўқитувчига дарс вақтидан унумли фойдаланиш имконияти ва талабаларнинг юқори таълим натижаларига эришиш. Анъанавий билимларни шакллантиришга юналтирилган мутахассисларни тайёрлаш, фан соҳасидаги коъникма ва малакалар тобора орқада қолмоқда замонавий талаблар. Таълимнинг асоси унчалик коъп боълмаслиги керак академик фанлар, шунингдек, фикрлаш ва ҳаракат қилиш усуллари. Бу нафақат таълим олган мутахассисни ишлаб чиқариш керак юқори даражада, балки уни ривожланишда оъқув босқичида ҳам оъз ичига олади янги технологиялар, муайян ишлаб чиқариш шароитларига мослашиш муҳит, уни мустақил равишда

бошқарувни қабул қилиш қобилиятига эга қилинг ечимлар. Ҳозирги босқичда таълим, биринчи навбатда, қаратилган шахсни ривожлантириш, унинг фаоллиги ва ижодий қобилиятларини ошириш; шунинг учун мустақил усуллардан фойдаланишни кенгайтириш талабалар иши, оъз-оъзини назорат қилиш, фаол шакл ва усуллардан фойдаланиш оърганиш, буларнинг барчасига фақат қизиқиш мавжуд боълганда эришиш мумкин талабалар мавзуни оърганиш учун. Когнитив қизиқиш деган маънони англатади билиш, истак жараёнига интеллектуал ва ҳиссий муносабат талаба оърганиш, индивидуал ва умумий вазифаларни бажариш; оъқитувчи ва бошқа талабалар фаолиятига қизиқиш. Фаоллаштириш когнитив фаолият доимий мотиватсия жараёнидир мақсадли таълимга. Оъз ишида замонавий оъқитувчига бирлаштириб, турли хил фаоллаштириш ёълларидан фойдаланиш керак рагъбатлантирувчи турли шакллар, усуллар, оъқитиш воситалари Талабаларнинг фаоллиги ва мустақиллиги, таълимга жорий этиш инновацион педагогик технологиялар жараёни.

Оърта касб-ҳунар таълими битирувчиларига олий оъқув юртларига кириш учун юқори талаблар қоъйилади таълим муассасалари ёки иш билан таъминлаш. Улар қодир боълиши керак мураккаб замонавий дунёга мослашиш: улар нафақат керак орттирилган билим, балки уни оъзимиз топиш, ҳис қилиш қобилияти ижодий фикрлайдиган ҳар қандай соҳада малакали одамлар ҳаётда оъзингизни муваффақиятли оърнатинг. Оъқитувчи яхши муваффақиятларга эришади оърганишда фақат сизнинг фанингизга қизиқишни ошириш орқали мумкин. Бунинг учун шундай усуллар тизимидан фойдаланиш керак тайёр билимларни тақдим этишга, уни ёд олишга қаратилган эмас ва талабалар томонидан коъпайтириш ва талабалар томонидан мустақил оъзлаштириш учун фаол когнитив фаолият жараёнида билим ва коъникмалар. Ушбу қизиқишнинг ёъқолишининг сабабларидан бири анъанавийдир оъқитиш техникаси ва усуллари. Талабаларнинг қизиқишини ривожлантириш мақсадида фанни оърганиш учун анъанавий тарзда фойдаланиш керак мотиватсияни таргъиб қилувчи усуллардан фойдаланган ҳолда оъқитиш усуллари талабаларни амалий ва ақлий фаолиятга; шаклланиши когнитив қизиқиш ва қобилиятларни ривожлантириш;ривожланиш ижодий фикрлаш ва инновацион технологиялар элементлари (муаммоларга асосланган, ўқувчига йўналтирилган таълим элементлари, ахборот-коммуникация технологиялари ва бошқалар). Муваффақият оърганиш ва билимнинг мустаҳкамлиги тоъгъридан-тоъгъри даражага богълиқ оъқувчиларнинг фанга боълган когнитив қизиқишини ривожлантириш.

Талаба учун дарсдаги муҳим нуқталардан бири сотиб олишда шахсий қизиқиш зарурлигини тушуниш талабалар нафақат оъзларининг малакаларини ҳис қилишлари учун билим натижада, балки бутун оъқув жараёни давомида, бу оъқитишнинг оъқувчи шахсига ривожланиш таъсирининг шарти. Шунинг учун замонавий дарс махсус комбинатсияланган ҳолда тузилиши керак уюшган фаолият ва оддий шахслараро мулоқот, масалан Шундай қилиб, синфда шахсий мулоқот режаси орқали бухгалтерия ҳисоби амалга оширилади талабаларнинг ёши, психологик хусусиятлари: уларнинг тайёргарлиги алоқа доирасини кенгайтириш, катталар муаммоларига ҳамдард боълиш, оъзини оъзи тасдиқлаш истаги. Замонавий технологиялар сизнинг мақсадларингизга эришишга ёрдам беради таълим технологиялари, масалан: даражали технология таълимни фарқлаш; гуруҳ технологиялари; технологиялар компютерни оъргатиш; оъйин технологиялари; муаммоли технология ва изланишга асосланган таълим; таълимни интенсивлаштириш технологиялари оъқув материалининг схематик ва рамзий моделлари асосида; педагогика ҳамкорлик. Замонавий технологиялар яратиш

имконини беради ва фаол жараёнида фан ва академик билим ва коъникмаларини ривожлантириш шароитларда талабаларнинг коъп босқичли когнитив фаолияти ҳиссий жиҳатдан қулай муҳит,ижобий ривожланади оърганиш учун мотиватсия. Педагогик амалиётнинг ҳозирги босқичида Педагогик технология тушунчасидан фаол фойдаланилмоқда.

“Педагогик технология” учта билан ифодаланиши мумкин жиҳатлари:

1) илмий: педагогик технологиялар педагогиканинг бир қисмидир ўқитишнинг мақсади, мазмуни ва усулларини ўрганувчи ва ривожлантирувчи фан ва педагогик жараёнларни лойиҳалаш;

2) протсессуал-тавсифий: жараённинг тавсифи (алгоритми), мақсадлар, мазмун, эришиш усуллари ва воситалари мажмуи режалаштирилган таълим натижалари;

3) протсессуал жиҳатдан самарали: технологик амалга ошириш (педагогик) жараён, барча шахсий фаолият, инструментал ва услубий педагогик воситалар билан.

Шундай қилиб, педагогик технология ҳам фаолият коърсатади оърганишнинг энг оқилона усулларини оърганувчи фан сифатида ва ин фойдаланиладиган усуллар, тамойиллар ва тартибга солувчилар тизими сифатида оъқитишда ва ҳақиқий оъқув жараёни сифатида. Албатта, ҳамма оъқитувчи хоҳлайдишунинг учун унинг мавзуси чуқур қизиқиш уйгъотади талабалар, шундай қилиб, улар фақат оъйламасдан маъруза ёзиш мумкин эмас, балки ва нима ҳақида гапираётганимизни тушуниш, мантиқий фикрлаш имкониятига эга боълиш, шунинг учун ҳар бир Дарс юк эмас, балки ўқувчилар учун ҳам, ўқитувчи учун ҳам қувонч эди.

Замонавий таълим тизими оъқитувчига беради турли инновацион усуллар орасидан "оъзингизникини" танлаш, оъз иш тажрибангизга янгича қараш имконияти. Айнан бугун учун замонавий дарсни муваффақиятли оътказиш учун сиз оъз позитсиянгизни қайта коъриб чиқишингиз, нима учун ва нима мақсадда кераклигини тушунишингиз керак. оъзгартиринг ва биринчи навбатда оъзингизни оъзгартиринг.

ФОЙДАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Очилов М. Янги педагогик технологиялар. Қарши, Насаф, 2000. - 79 Б.
2. Очилов М. Муаллим – қалб меъмори. Сайланма – Т.: “Ўқитувчи” нашриёти, 2001. – 432 Б..
3. Каримжанов А., Очилов Ф.И. Бошланғич синфларда таълим-тарбия муаммолари. / Ўқув-услубий қўлланма. – Т.: Фирдавс-Шоҳ, 2021. – 204 бет.
4. Йўлдошев Ж.Ғ., Ҳасанов С. Педагогик технологиялар. – Т.:“Иқтисод-молия” нашриёти, 2009. 492 Б www.еду.уз
5. www.Зиёнет.уз
6. www.педагог.уз
7. www.сспу.уз

TARIXIY MANBASHUNOSLIK VA TARIXSHUNOSLIK: USULLARI VA AHAMIYATI

Isabekova Janna Abduseyt qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti 1 kurs talabasi